SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:387

av Björn Söder (SD)

EU:s avtal med och finansiering av Kubas regim

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska dra sig ur PDCA och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

PDCA (Political Dialog and Cooperation Agreement) mellan EU och Kuba undertecknades 2016 och godkändes av EU-parlamentet 2017. Sedan dess har alla EU:s medlemsländer, utom Litauen, ratificerat avtalet. Avtalet ratificerades även av Kuba. Det sades att avtalet innebär att EU:s relationer med Kuba förs in under en enhetlig ram. Inom denna ram var det meningen att EU skulle kunna upprätta en årlig människorättsdialog med Kuba, tillsammans med flera andra politiska dialoger. Detta var naturligtvis en naiv tro.

Avtalet har inte lett till förbättringar av situationen för de mänskliga rättigheterna på Kuba. Tvärtom finns det i dag över 1 400 politiska fångar på Kuba. Den kommunistiska diktaturen på Kuba har förvägrat sitt folk de mest grundläggande medborgerliga fri- och rättigheterna i över sex decennier.

Samma regim har fungerat som en entusiastisk sovjetisk och rysk proxy, som aktivt deltagit i utländska interventioner från Angola till nu Ukraina. Utöver detta har Havannaregimen aktivt arbetat för att undergräva demokratin i hela regionen, med en direkt roll i att stödja diktaturer i Venezuela och Nicaragua.

EU finansierar också olika utvecklingsprojekt som stöder förtryck och bristfälliga totalitära institutioner. För närvarande finansierar EU enligt uppgift 80 projekt på Kuba till ett värde av 155 miljoner euro. Finansieringen riktas till organisationer kopplade till regimen. Men det mesta av EU:s stöd går via FN som förmedlar medlen. Detta händer medan den kubanska diktaturen inte tillåter särskilda rapportörer för mänskliga rättigheter att resa till Kuba för att besöka politiska fångar, aktivister eller egenföretagande kubaner. FN-hjälp anklagas också för att användas av regimen mot befolkningen.

Faktum är att EU:s finansiering av tyranni på Kuba endast har tjänat till att uppmuntra förtrycket. De miljarder som Europa skjutit till genom PDCA med den kubanska regimen och Parisklubbens kreditlinjer och efterlåtelse av lån har inte nått Kubas folk. Den har finansierat regimen som förtrycker dem.

Efter Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har den kubanska regimen förklarat fullt stöd till den ryska aggressionen och fördjupat sitt samarbete med Ryssland såväl som med de ryska allierade Belarus och Iran.

I mars 2023, innan kubanska trupper skickades till Europa, träffades Raúl Castro och Nikolai Patrusjev, sekreterare för Rysslands säkerhetsråd, i Havanna för att anpassa sina militära prioriteringar till varandra. De drog slutsatsen att det fanns ett behov av ett större samarbete mellan deras arméer i frågor som ”hot från väst” och att motverka ”färgrevolutioner” på Kuba och i Europa.

På Kuba pågår folkliga protester mot förtrycket, och det finns möjligheter att hjälpa folket att få till en förändring. Ett sätt att bidra till en sådan förändring är att EU upphör med sin sponsring av den förtryckande regimen.

Frågan om PDCA har vid åtskilliga tillfällen lyfts med ansvarigt statsråd.

Statsrådet har varit tydlig i att hans bedömning är att det finns skäl som talar för en översyn av EU:s engagemangspolitik och PDCA-avtalet, inklusive EU:s bistånd till Kuba, och att han kommer att verka för att en översyn av PDCA sker. ”Detta sker genom att inom EU-samarbetet ta upp frågan för diskussion samt genom att samla stöd från andra medlemsstater för linjen att en översyn nu är befogad”, svarade han på en skriftlig fråga (2022/23:910).

I en uppföljande skriftlig fråga (2023/24:214) undrades det över vilka åtgärder statsrådet vidtagit inom EU-samarbetet för att få till stånd en översyn av avtalet.

Statsrådet svarade då att Sverige under hösten inom ramen för EU-samarbetet uppmanat till att en diskussion inleds om PDCA och dess resultat. Han betonade också att ”för att en översyn ska ske krävs stöd från ett flertal medlemsländer, och Sverige fortsätter vara tydliga inom EU-samarbetet med att vi ser att nuvarande engagemangspolitik med Kuba inte ger önskad effekt”.

I ett svar på ytterligare en skriftlig fråga (2023/24:763) om hur det har gått med samtalen inom EU om att få till en översyn av PDCA, och vilka andra medlemsstater som nu har anslutit sig till den svenska linjen om att en översyn nu är befogad betonade statsrådet att Sveriges linje är och förblir tydlig och att regeringen inte ser att EU:s engagemangspolitik med Kuba ger önskvärt resultat. Men han konstaterar även att det emellertid finns fortsatt stöd för PDCA inom EU och att Sverige kommer att fortsätta driva sin linje och söka stöd för den i EU.

I ett svar på den skriftliga frågan (2023/24:1084) svarade statsrådet att ”det finns ett antal länder som står närmare Sveriges position, och ett nära samarbete med dessa är prioriterat” och att han avsåg ”fortsatt att driva frågan och söka stöd för den i EU”. I svaret på en skriftlig fråga (2024/25:710) skrev ministern: ”Vi för fortsatt samtal och samarbetar med likasinnade för att vinna ökat stöd för vår linje bland EU:s medlemsstater. Dialog om ett omförhandlat avtal sker dock mest effektivt med

kommissionen och EU:s nytillträdda höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik Kaja Kallas. Regeringen prioriterar dessa samtal och fortsätter verka på flera sätt för en översyn av avtalet.”

Den 21 januari 2026 röstade Europaparlamentet för att avsluta PDCA med Kuba. Med röstsiffrorna 635 mot 331 valde man att godkänna ett förslag som innebär att EU inte ska fortsätta med avtalet.

Som svar på en skriftlig fråga (2025/26:521) skrev ministern att ”sedan omröstningen i Europaparlamentet har Sverige aktivt begärt och fått till stånd en diskussion om Kuba i EU-kretsen. Vi ser att allt fler av EU:s medlemsstater ifrågasätter huruvida avtalet gett önskvärt resultat. En översyn av avtalet möjliggör för EU och dess institutioner att ta ställning till om avtalet bör avslutas. Vi för fortsatt samtal och samarbetar med likasinnade för att vinna ökat stöd för vår linje bland EU:s medlemsstater. Inom ramen för hanteringen av EU:s bistånd till Kuba har regeringen genomgående påtalat vikten av att inga medel går till statliga aktörer, eller aktörer med koppling till den kubanska staten. Jag är fast besluten om att fortsätta driva denna linje.”

Det är bra att Sveriges linje är tydlig och att man fortsätter att driva på för en översyn. I väntan på att övriga EU-länder ansluter sig till den svenska linjen bör Sverige dock dra sig ur och lämna avtalet.

Björn Söder (SD)